

26 Ianuarie 2009, nr. 387

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectul Codului subsolului

(înregistrat în Parlament cu numărul 3342 din 03 Decembrie 2008)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărîrea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a coruptibilității proiectului Codului subsolului.

Evaluarea generală

- 1. Autor al inițiativei legislative** este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Mediului, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.
- 2. Categoria actului legislativ** propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.
- 3. Scopul promovării proiectului.** Potrivit notei informative ce însoțește proiectul actului legislativ adoptarea acestuia are drept scop perfecționarea reglementarilor de stat și a gestionării domeniului folosirii subsolului, cu scopul intensificării influenței statului la aplicarea pe larg a mecanismului comercial în vederea cercetării, folosirii și protecției subsolului, soluționării problemelor ce țin de achitarea pentru folosirea subsolului în condițiile economiei de piață, cu respectarea intereselor statului și a cetățenilor, precum și necesității concordării corespunderii actelor legislative cu cele ale Comunității Europene privind folosirea și protecția subsolului.

Fundamentarea proiectului

- 4. Nota informativă** a proiectului de act legislativ supus expertizei este plasată pe site-ul Parlamentului.

Considerăm că în acest fel Parlamentul respectă principiul transparenței procesului legislativ și principiile de cooperare cu societatea civilă.

- 5. Respectarea termenului de cooperare cu societatea civilă**

- 6. Suficiența argumentării.** Nota informativă la proiect conține o serie de argumente și supoziții în sprijinul ideilor ce stau la baza proiectului, însă acestea poartă un caracter general și nu argumentează detaliat necesitatea adoptării noului Cod al subsolului, precum și beneficiile și pierderile ce le va avea societatea de la adoptarea actului legislativ în cauză.

Autorul proiectului nu a efectuat expertiza juridică, economică, financiară, științifică, ecologică etc., cu toate că la promovarea unui astfel de proiect de act legislativ ce va avea consecințe directe asupra economiei naționale și asupra mediului înconjurător aceste categorii de expertize sînt obligatorii. În acest fel, considerăm că se încalcă dispozițiile art. 22 din Legea nr. 780/2001. menționăm adițional că expertiza ecologică este extrem de necesară, deoarece prin folosirea subsolului este inevitabilă influențarea directă și negativă a mediului înconjurător, iar expertiza ecologică are menirea de a contribui la:

- a) coordonarea proiectului cu legislația ecologică în vigoare;
- b) asigurarea ocrotirii sănătății omului și protecția mediului înconjurător;
- c) prognozarea consecințelor ecologice.

Astfel, prin efectuarea unei expertize ecologice, științifice se poate prognoza care vor fi consecințele negative a implementării actului legislativ și în acest fel se pot minimiza aceste consecințe în faza incipientă prin adoptarea unor reglementări eficiente.

Lipsește argumentarea financiară detaliată privind implementarea proiectului, fapt care nu poate fi explicat, deoarece se propune un proiect ce va modifica și sistemul fiscal prin introducerea de noi plăți pentru folosirea subsolului (ex. art.66 din proiect). Astfel, se încalcă prevederile art. 20 lit. d) și e) din Legea 780/27.12.2001, potrivit căruia grupul de lucru, concomitent cu elaborarea proiectului de act legislativ, întocmește o notă informativă în care include fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură, precum și actul de analiză a impactului de reglementare, în cazul în care actul legislativ reglementează activitatea de întreprinzător. Analiza impactului de reglementare reprezintă argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, a necesității adoptării actului normativ și analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv asigurarea respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului. Autorul nu a prezentat calculele estimative a cheltuielilor ce le va suporta Guvernul pentru implementarea proiectului de act legislativ, precum și a consecințelor economice ce vor surveni în urma adoptării proiectului în cauză. Considerăm că, prin atribuirea de noi funcții și atribuții organelor de stat abilitate cu gestionarea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător și autorităților administrației publice locale, vor fi necesare de surse financiare considerabile pentru angajarea de personal, ținerea Cadastrului de stat al zăcămintelor și manifestărilor de substanțe minerale utile, efectuarea de cercetări geologice, lichidarea consecințelor ecologice aduse mediului înconjurător etc.

7. Compatibilitatea cu legislația comunitară și alte standarde internaționale. Potrivit lit. c) a articolului 20 al Legii 780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să includă referințe la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză. Autorul menționează în nota informativă ca un motiv de promovare a prezentului act legislativ este și necesitatea concordării, asigurării corespunderii actelor legislative naționale cu cele ale Comunității Europene privind folosirea și protecția subsolului. Însă, atât în nota informativă, cât și în textul proiectului nu se face nici o referire la careva acte concrete din legislația comunitară care au stat la baza elaborării proiectului.

8. Fundamentarea economico-financiară. Potrivit lit. d) a art.20 din Legea 780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină informații privind „fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură”. Potrivit art.47 alin.(6) din Regulamentul Parlamentului, În cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară.

Evaluarea de fond a coruptibilității

9. Stabilirea și promovarea unor interese/beneficii. Din textul proiectului nu rezultă stabilirea și promovarea expresă a unor interese/beneficii de grup sau individuale, necorelate/contrare interesului public general.

10. Prejudicii aduse prin aplicarea actului. Considerăm că prin lipsa expertizei ecologice ce ar stabili consecințele implementării prevederilor proiectului și modul de diminuare a acestora pot fi aduse prejudicii societății și anume - protecției mediului înconjurător ce constituie o prioritate națională, care vizează în mod direct condițiile de viață și sănătate ale populației, precum și capacitățile de dezvoltare durabilă a societății pe viitor.

11. Compatibilitatea proiectului cu prevederile legislației naționale. Prevederile proiectului nu sînt

concuente cu alte prevederi ale legislației.

12. Formularea lingvistică a prevederilor proiectului. Considerăm că proiectul în cauză contravine prevederilor art. 19 ale Legii privind actele legislative nr. 780 din 27.12.2001, ținând cont de faptul că textul proiectului are un caracter preponderent tehnic, iar noțiunile nu sînt clar definite. Drept exemplu al deficiențelor și inexactităților atestate pot servi următoarele prevederi ale proiectului: în art. 1 este utilizată noțiunea „cercetare geologică a subsolului (prospecțiuni și explorări)”; în art. 1 și în art. 20 sînt expuse două semnificații ale noțiunii de „perimetru minier”, care diferă.

O altă neconcordanță cu prevederile Legii 780/27.12.2001 este denumirea și conținutul articolelor din proiectul actului legislativ. Astfel, potrivit art. 32 din Legea 780/27.12.2001, articolul are caracter unitar și conține una sau mai multe dispoziții cu raport direct între ele și subordonate uneia și aceleiași idei. Însă, în proiectul actului legislativ expertizat această prevedere legală nu este respectată: spre exemplu titlul articolului stabilește reglementarea unor raporturi juridice, însă în textul articolului sînt abordate și alte raporturi juridice, care nu rezultă din denumirea articolului. Acest fapt pune în dificultate subiecții interesați de a găsi normele juridice ce reglementează raporturile sociale ce-i vizează. Drept exemplu al deficiențelor și inexactităților atestate pot servi următoarele prevederi ale proiectului: art. 21 din proiect reglementează atribuirea în folosință a sectoarelor de subsol pentru cercetare geologică, iar în alin. (6) al articolului menționat se stabilește că la atribuirea sectoarelor de subsol pentru explorarea zăcămintelor de substanțe miniere, în contract, obligatoriu se includ și condițiile de compensare a cheltuielilor statului legate de prospectarea și evaluarea zăcămintului; art. 22 „Atribuirea în folosință a sectoarelor de subsol pentru extragerea substanțelor minerale utile” la fel stabilește obligații contractuale obligatorii. Condițiile ce trebuie incluse în contractul de folosire a sectorului de subsol sunt prevăzute în art. 17 din proiect; iar art. 23 „Atribuirea în folosință a sectoarelor de subsol pentru construirea sau exploatarea construcțiilor subterane ce nu țin de extragerea substanțelor minerale utile” reglementează atît modul de atribuire în folosință a sectoarelor de subsol pentru construirea sau exploatarea construcțiilor subterane ce nu țin de extragerea substanțelor minerale utile, cît și atribuirea sectoarelor de subsol pentru îngroparea substanțelor nocive și a deșeurilor industriale, evacuarea apelor reziduale, deși potrivit prevederilor art. 12 din proiect îngroparea substanțelor nocive și a deșeurilor industriale precum și folosirea sectoarelor de subsol pentru construirea sau exploatarea construcțiilor subterane ce nu țin de extragerea substanțelor minerale utile sunt două modalități distincte de folosire a subsolului.

13. Reglementarea activității autorităților publice. Proiectul conține norme care reglementează activități ale autorităților publice centrale, cît și locale prin atribuirea unor noi funcții și competențe organelor de stat abilitate cu gestionarea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător. Textul proiectului nu definește care anume sunt aceste organe de stat abilitate cu gestionarea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător sau cel puțin modul de stabilire a acestora. Totodată, textul proiectului nu stabilește careva responsabilități clare a autorităților (funcționarilor) pentru încălcarea prevederilor din proiect.

14. Analiza detaliată a prevederilor potențial coruptibile.

	Articol	Text	Obiecția	Elemente de coruptibilitate și alte riscuri	Recomandarea
1	Art. 1	<u>cercetare geologică a subsolului (prospecțiuni și explorări)</u> – complex de lucrări efectuate în scopul determinării structurii scoarței terestre și a proceselor ce decurg în ea, <u>prospectarea și explorarea substanțelor minerale utile</u> , construirea sau exploatarea construcțiilor subterane care nu sînt destinate extragerii substanțelor	Se încalcă prevederile art. 19 din Legea 780/27.12.2001 potrivit căruia se va utiliza unul și același termen dacă este corect, iar folosirea lui repetată exclude confuzia. În text 18 se utilizează trei noțiuni pentru definirea unuia și aceluiași fenomen, noțiunea de <u>cercetare geologică a subsolului</u> și noțiunea de <u>prospectare</u> și noțiunea de <u>explorare</u> . Trebuie de menționat că și în textul proiectului se utilizează toate trei noțiuni în situații diferite.	Coruptibilitate Utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen / aceluiași termen pentru fenomene diferite	Excluderea termenilor paraleli și utilizarea doar a unui singur termen care este mai general.

minerale utile, precum și organizarea în subsol a rezervațiilor naturale;

Potrivit Dicționarului explicativ al limbii române noțiunile respective au următoarea semnificație:

(PROSPECTIUNE, prospecțiuni, s.f. Ansamblul cercetărilor efectuate (pe teren și în laborator) pentru a descoperi și a localiza zăcămintele de minerale utile dintr-o regiune. Din fr. Prospection. Sursa: DEX 1998

			<p>PROSPECTIUN/E ~i f. Totalitate a cercetărilor efectuate într-o regiune pentru a descoperi zăcămintele de minerale utile. Sursa: NODEX;</p>		
			<p>EXPLORĂRE, explorări, s.f. 1. Acțiunea de a explora și rezultatul ei; explorație. 2. Complex de cercetări geologice care, în funcție de obiectul studiat și obiectivul urmărit, are drept scop stabilirea limitelor, a condițiilor de zăcământ, precizarea structurii, a calității unui corp de substanță minerală utilă etc. Sursa: DEX 1998)</p>		
2	Art.7 alin.(2)	<p>(2) În numele Republicii Moldova și al unităților</p> <p><u>stabilite de legislația în vigoare.</u></p>	<p>Expresia „stabilite de legislația în vigoare” trezește anumite obiecții, deoarece nu este clar în condițiile cărui act legislativ se stabilesc împuternicirile autorităților administrației publice centrale și locale.</p>	<p>Coruptibilitate Norme de trimitere</p>	<p>A specifica actul concret în baza căruia se stabilesc împuternicirile autorităților administrației publice centrale și locale.</p>
3	Art.8 lit.g)	<p>g) aprobarea cotelor la exportul materiei prime minerale și a limitelor de extragere <u>a unor tipuri</u> de substanțe minerale utile</p>	<p>Proiectul nu oferă detalii care sunt acele unele tipurile de substanțe minerale utile care trebuie să fie limitate și la care trebuie de stabilit cote (modul de stabilire, lista, cine va executa supravegherea etc.). Asemenea detalii nu se regăsesc nici în alte articole ale proiectului.</p>	<p>Coruptibilitate Norme de blanșetă Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative</p>	<p>Introducerea unor prevederi concrete privind tipurile substanțelor minerale utile supuse limitării precum și modul de stabilire a cotelor la export.</p>
4	Art.8 lit.h)	<p>h) aplicarea restricțiilor la folosirea subsolului <u>pe unele sectoare aparte</u> pentru asigurarea securității naționale și protecției mediului înconjurător</p>	<p>Proiectul nu oferă detalii care sunt acele sectoare de subsol pentru care se aplică restricții sau cel puțin care ar fi modul de determinare a acestora.</p>	<p>Coruptibilitate Norme de blanșetă Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative</p>	<p>Introducerea unor prevederi concrete privind procedura și cauzele în care Guvernul poate aplica restricții privind folosirea subsolului</p>

5	Art.8 lit.n)	n) stabilirea modului de constituire și ținere a <u>Fondului de stat de informații privind subsolul</u>	Proiectul nu oferă detalii privind Fondul de stat de informații privind subsolul cine are acces la informațiile din acesta precum și detalii despre informațiile care se vor conține în acesta. Asemenea detalii nu se regăsesc nici în alte articole ale proiectului.	Coruptibilitate Norme de blanșetă Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	Introducerea unor prevederi concrete privind Fondul de stat de informații privind subsolul lista exhaustivă a informațiilor care vor fi cuprinse în acest registru.
6	Art.8 lit.r)	r) <u>soluționarea altor probleme</u> din domeniul administrării și controlului asupra folosirii și protecției subsolului	Care sunt alte probleme ce trebuie să fie soluționate de către Guvern? În cazul dacă există alte categorii este binevenit ca acestea să fie indicate în proiect, iar dacă acestea nu există, sintagma evidențiată trebuie exclusă	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Revizuirea literei r)
7	Art.9 alin.(1) lit.c)	c) participarea, <u>în limitele competenței lor</u> , la soluționarea litigiilor privind problemele ce țin de folosirea subsolului	Care sunt limitele competenței administrației publice locale și unde sunt stabilite aceste limite? Proiectul nu oferă detalii privind aceste limite și nici nu stabilește unde ele pot fi identificate.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Introducerea unor prevederi concrete privind limitele competenței administrației publice locale.
8	Art.9 alin.(1) lit.d) și art.9 alin.(2) lit.d)	d) în caz de depistare a încălcărilor condițiilor de licențiere la folosirea subsolului, comise de beneficiarul sectorului de subsol – titular de licență, sesizează Camera de Licențiere, cu prezentarea documentelor constatatoare, în vederea aplicării măsurilor prevăzute de lege	Nu este clar care este modalitatea de depistare a încălcărilor condițiilor de licențiere, modul de sesizare, procedura, termenul, condițiile de contestare etc. Considerăm că în situația în care aceeași competență este atribuită la două autorități distincte suntem în prezența concurenței normelor de drept.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	Revizuirea prevederilor menționate cu indicarea concretă a procedurilor de depistare și sesizare a încălcărilor. Precum și atribuirea acestor atribuții doar unei singure autorități publice.
9	Art.9 alin.(1) lit.f)	f) <u>îndeplinirea altor atribuții prevăzute de legislație</u>	Din textul proiectului nu este clar care sunt alte atribuții ce pot fi îndeplinite de către autoritățile publice locale sau cel puțin unde se poate identifica aceste atribuții.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Introducerea unor prevederi concrete privind atribuțiile administrației publice locale sau cel puțin cadrul legal unde se poate identifica aceste atribuții.
10	Art.10 alin.(1) lit.h)	h) aplicarea, <u>în modul stabilit</u> , a sancțiunilor administrative persoanelor cu funcții de răspundere și cetățenilor pentru nerespectarea legislației cu privire la	Expresia „în modul stabilit” trezește anumite obiecții, deoarece nu este clar în care act legislativ se stabilește modul de stabilire a sancțiunilor.	Coruptibilitate Norme de trimitere	A specifica actul concret în baza căruia se stabilește modul de sancționare.

		subsol			
11	Art.10 alin.(2) lit.j)	j) elaborarea proiectelor de acte normative, standarde, norme și reguli privind cercetarea geologică, folosirea și protecția subsolului; elaborarea și aprobarea, <u>în limitele competenței</u> , a cerințelor metodice pentru cercetarea subsolului	Expresia „în limitele competenței” trezește anumite obiecții, deoarece nu este clar în condițiile cărui act legislativ se stabilesc limitele competenței organului de stat pentru geologie și resursele minerale utile.	Coruptibilitate Norme de trimitere	A specifica actul concret în baza căruia se stabilesc limitele competenței organului de stat pentru geologie și resursele minerale utile.
12	Art.10 alin.(2) lit.n)	n) exercitarea controlului de stat asupra folosirii și protecției subsolului	Competența de exercitare a controlului de stat asupra folosirii subsolului este atribuit, potrivit art. 10 alin.(1) lit.e) și organului de stat abilitat cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător. Considerăm că în situația în care aceeași competență este atribuită la două autorități distincte suntem în prezența concurenței normelor de drept.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Atribuții paralele	Atribuirea acestei atribuții doar unei singure autorități publice.
13	Art.10 alin.(3) lit.g)	g) În caz de depistare a încălcărilor condițiilor de licențiere la folosirea subsolului, comise de beneficiarul sectorului de subsol-titular de licență, sesizează Camera de Licențiere, cu prezentarea documentelor constatatoare, în vederea aplicării măsurilor prevăzute de lege. Competența Camerei de Licențiere în domeniul folosirii subsolului este stabilită de Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător.	Competența de exercitare a controlului de stat asupra folosirii subsolului este atribuit, potrivit art. 9 alin.(1) lit.d) și alin. (2) lit.d) și autorităților publice locale de nivelul doi și de nivelul întâi.	Coruptibilitate Norme de trimitere Concurența normelor de drept	Atribuirea acestei atribuții doar unei singure autorități publice. Precum și stabilirea atribuțiilor Camerei de Licențiere în domeniul folosirii subsolului.

			Considerăm că în situația în care aceeași competență este atribuită la trei autorități distincte suntem în prezența concurenței normelor de drept.		
			Cît privește competența Camerei de Licențiere în domeniul folosirii subsolului trebuie de menționat că în Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător astfel de prevederi lipsesc.		
14	Art.10 alin.(3) lit.h)	h) pregătirea documentelor necesare pentru atragerea la răspundere administrativă, <u>în modul stabilit de legislație</u> , pentru încălcarea legislației securității efectuării lucrărilor, ce țin de folosirea subsolului	Expresia „ în modul stabilit de legislație.” trezește anumite obiecții, deoarece nu este clar în condițiile cărui act legislativ se pregătesc documentele necesare pentru atragerea la răspundere administrativă, care este procedura de contestare, termenul de atac etc.	Coruptibilitate Norme de trimitere Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților public	A specifica actul concret în baza căruia se pregătesc documentele necesare pentru atragerea la răspundere administrativă, care este procedura de contestare, termenul de atac etc.
15	Art.13 alin.(3) lit. b)	b) de extragere a substanțelor minerale utile, pentru perioada exploatarei zăcămintului, conform documentației tehnice (tehnologice) <u>de proiect aprobate</u>	Nu este clar de către cine trebuie să fie aprobate documentația tehnică.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Introducerea unor prevederi concrete privind organul administrativ care este împuternicit cu aprobarea documentației tehnice.
16	Art.13 alin.(3) lit. c)	c) de extragere a apelor subterane – pe un termen <u>de pînă la 25 ani</u> .	În cazul în care nu este stabilit un termen fix este bine venit de a indica care sunt temeiurile și modalitățile de calcul a perioadei de extragere.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților public Formulare ambiguă care admite	Introducerea unor prevederi concrete privind modul de stabilire a perioadei de calcul a termenului de extragere a apelor subterane.

				interpretări abuzive	
17	Art.13 alin.(4)	(4) <u>În caz de necesitate</u> , termenul de folosire temporară a sectorului de subsol poate fi prelungit, la solicitarea beneficiarului, de către organul care a atribuit subsolul în folosință, în cazul în care au fost respectate condițiile de folosire a subsolului, stipulate în contract, dar nu mai mult decât termenul maxim stabilit în alineatul (3) din prezentul articol.	Proiectul actului legislativ nu stabilește care sunt cazurile de necesitate în care beneficiarul poate solicita prelungirea termenului precum și care este procedura de prelungire, de contestare a deciziei organului decizional etc.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților public Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Introducerea unor prevederi concrete privind modul de prelungire a termenului de folosire precum și cazurile de necesitate.
18	Art.13 alin.(5)	(5) Termenele de folosire a sectoarelor de subsol se calculează din ziua atribuirii lor în folosință <u>și pot include perioada de timp</u> necesară pentru aducerea sectoarelor deteriorate ale subsolului în stare bună pentru folosire în continuare.	Proiectul actului legislativ nu stabilește care sunt cazurile în care termenul poate include și în care nu poate include perioada de aducere a sectoarelor deteriorate ale subsolului în stare bună pentru folosire în continuare.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților public Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Introducerea unor prevederi concrete privind modul de calcul al termenului și cazurile în care poate fi inclusă și cazurile în care nu poate fi inclusă perioada de aducere a sectoarelor deteriorate ale subsolului în stare bună pentru folosire în continuare.
19	Art.16 alin.(6)	(6) Materialele prezentate în conformitate cu alineatul (5) din prezentul articol se examinează de către organul de stat abilitat cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător în termen de 30 zile, decizia comunicându-se solicitantului.	Lipsește procedura de contestare a deciziilor organului de stat abilitat cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător.	Coruptibilitate Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților public	Stabilirea procedurii de contestare a deciziilor organului de stat abilitat cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător.
20	Art.18	Articolul 18. Concursul privind atribuirea în folosință a sectoarelor de subsol (alin. 1; 2; 4; 5)	În tot textul articolului 18 se folosește două noțiuni pentru definirea unuia și aceluiași fenomen, noțiunea de <u>concurs</u> și noțiunea de <u>tender</u> .	Coruptibilitate Utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen / aceluiași termen pentru fenomene diferite	Revizuirea prevederilor articolului 18.
21	Art.20 alin.(2)	(2) Perimetrul geologic se atribuie în urma încheierii contractului pentru cercetarea geologică și determină suprafața sectorului atribuit în folosință, <u>cu limitarea în adâncime sau fără limitare...</u>	Proiectului nu reglementează care este procedura de limitare în adâncime a perimetrului geologic, cine face această limitare și în baza căror acte normative, care ar fi procedura de contestare a deciziei organului decizional în cazul în care subiectul interesat nu va fi de acord cu limitele perimetrului geologic etc.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților public Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Introducerea unor prevederi concrete privind modul de stabilire a limitelor perimetrului geologic, organul decizional etc.
22	Art.20 alin.(5)	(5) Perimetrul minier determină sectorul de subsol atribuit pentru extragerea substanțelor minerale utile, construirii sau exploatarea construcțiilor subterane ce nu țin de extragerea substanțelor minerale	Prevederile alin. (5) vin în contradicție cu prevederile art. 1 și anume a definiției date perimetrului minier. Astfel, potrivit alin. (5) art. 20 din proiect perimetrul minier ține și de organizarea obiectelor geologice protejate de stat.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Revizuirea prevederilor articolului 20.

		utile, <u>organizarea obiectelor geologice protejate de stat.</u>			
23	Art.20 alin.(7)	... Perimetrul minier <u>trebuie limitat în adâncime.</u> La atribuirea sectoarelor de subsol pentru extragerea apelor subterane, <u>limitele perimetrului minier</u> sînt cele ale zonei stricte de protecție sanitară.	Proiectului nu reglementează care este procedura de limitare în adâncime a perimetrului minier, cine face această limitare și în baza căror acte normative, care ar fi procedura de contestare a deciziei organului decizional în cazul în care subiectul interesat nu va fi de acord cu limitele perimetrului minier etc.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților publice Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Introducerea unor prevederi concrete privind modul de stabilire a limitelor perimetrului minier, organul decizional etc.
24	Art. 20 alin.(9)	(9) Limitele perimetrului minier <u>pot fi precizate</u> la aprobarea proiectelor tehnice (tehnologice) pentru exploatarea zăcămintelor și construirea construcțiilor subterane.	Proiectului nu reglementează care este procedura de precizare a limitelor, condițiile în care poate fi precizate la aprobarea proiectelor tehnice (tehnologice) pentru exploatarea zăcămintelor și construirea construcțiilor subterane și în ce situații nu poate, cine face această precizare și în baza căror acte normative, care ar fi procedura de contestare a deciziei organului decizional în cazul în care subiectul interesat nu va fi de acord cu limitele stabilite etc.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților publice Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Introducerea unor prevederi concrete privind modul de stabilire a limitelor etc
25	Art.21 alin.(2)	(2) Efectuarea cercetărilor geologice a subsolului este interzisă fără coordonarea și aprobarea <u>în modul stabilit</u> a proiectului tehnico-geologic.	Expresia „ în modul stabilit” trezește anumite obiecții, deoarece nu este clar în condițiile cărui act legislativ se coordonează și se aprobă proiectul tehnico-geologic. Nu este clar de către cine trebuie să fie aprobate documentația tehnică, termenul de aprobare și coordonare, contestarea deciziei etc.	Coruptibilitate Norme de trimitere Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților publice Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	A specifica actul concret în baza căruia se coordonează și se aprobă proiectul tehnico-geologic. Introducerea unor prevederi concrete privind organul administrativ care este împuternicit cu aprobarea documentației tehnice. Stabilirea procedurii de contestare.
26	Art.21 alin.(3)	(3) Cercetarea geologică a subsolului din contul mijloacelor bugetului de stat <u>se efectuează fără întocmirea contractului</u> , după înregistrarea lucrărilor în Fondul de stat de informații privind subsolul.	Nu este clar din ce cauză autorul proiectului nu dorește ca lucrările legate de cercetarea geologică a subsolului din contul mijloacelor bugetului de stat să fie bazate pe un contract. Considerăm că în situația în care vorbim de utilizarea banilor publici este obligatoriu încheierea unor contracte ce ar stabili drepturi și obligații concrete. Ba mai mult, pentru asigurarea transparenței contractele în care ca beneficiar apare statul	Coruptibilitate Norme care stabilesc derogări neîntemeiate	Revizuirea prevederilor art. 21 alin.(3)

			trebuie să fie încheiate în conformitate cu prevederile Legii nr. 96 din 13.04.2007 privind achizițiile publice.		
27	Art.21 alin.(5)	Substanțele minerale utile extrase sau produsele de prelucrare a acestora sînt supuse <u>comercializării în modul stabilit.</u>	Expresia „ în modul stabilit” trezește anumite obiecții, deoarece nu este clar în condițiile cărui act legislativ se comercializează substanțele minerale utile.	Coruptibilitate Norme de trimitere	A specifica actul concret în baza căruia se stabilește modul de comercializare.
28	Art.22 alin.(2)	(2) Pînă la încheierea contractului, comisia în componența reprezentanților organizației care a efectuat cercetările geologice, ai organului de stat pentru geologie și resursele minerale și ai organizației care primește zăcămintul de substanțe minerale utile pentru valorificare industrială efectuează cercetarea suprafeței zăcămintului, în scopul determinării existenței și stării excavațiilor miniere, forajelor, reperelor etc.	Proiectul nu stabilește procedura și termenele de activitate a comisiei. Nu este clar care este termenul de prezentare a rezultatelor cercetării, de cînd începe să se scurgă acest termen etc.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților public	Stabilirea procedurilor administrative.
29	Art.23 alin.(1)	... în limitele perimetrului minier și ale terenului atribuit beneficiarului subsolului în baza proiectelor coordonate <u>în modul stabilit.</u>	Expresia „ în modul stabilit” trezește anumite obiecții, deoarece nu este clar în condițiile cărui act legislativ se coordonează proiectele.	Coruptibilitate Norme de trimitere	A specifica actul concret în baza căruia se stabilește modul de coordonare.
30	Art.23 alin.(2)	2) Atribuirea sectoarelor de subsol pentru îngroparea substanțelor nocive și a deșeurilor industriale, evacuarea apelor reziduale se permite în cazuri excepționale, cu respectarea normelor, regulilor și cerințelor <u>prevăzute de legislația în vigoare.</u>	Expresia „ în modul stabilit” trezește anumite obiecții, deoarece nu este clar în condițiile cărui act legislativ se atribuie sectoarele de subsol pentru îngroparea substanțelor nocive și a deșeurilor industriale etc.	Coruptibilitate Norme de trimitere	A specifica actul concret în baza căruia se stabilește procedura de atribuire a pentru îngroparea substanțelor nocive și a deșeurilor industriale etc.
31	Art. 29 alin.(2)	(2) Dreptul de folosință a sectoarelor de subsol pe teritoriile localităților și zonelor suburbiiilor, obiectelor industriale, de transport și comunicațiilor, ale zonelor de protecție a apelor <u>poate fi limitat sau sistat</u> de către organele împuternicite în cazul în care aceasta <u>poate pune</u> în pericol viața și sănătatea populației, <u>poate cauza</u> prejudicii obiectelor economice sau mediului înconjurător.	Prevederile alin.(2) trezesc anumite obiecții și anume nu este clar care autoritate și în ce condiții (criterii), procedură are dreptul să limiteze sau sisteze dreptul de folosință. O astfel de formulare lasă loc de interpretări abuzive din partea organului de control, deoarece, orice acțiune a beneficiarului subsolului, cit de neînsemnată ea ar fi, poate fi clasificată ca pericol pentru viața și sănătatea populației sau prejudicierea mediului înconjurător.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților public Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen / aceluiași termen pentru fenomene diferite	Introducerea unor prevederi concrete privind organul administrativ care este împuternicit cu limitarea sau sistarea dreptului de folosință. Stabilirea procedurii de contestare. Utilizarea unui singur termen.
32	Art.29	(3) Decizia motivată	Nu este clar pentru care situații	Coruptibilitate	Revizuirea

	alin.(3)	privind limitarea, suspendarea sau încetarea dreptului de folosință a sectoarelor de subsol este luată de către organul de stat abilitat cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător.	organul de stat abilitat cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător are dreptul să limiteze, suspende sau înceteze dreptul de folosință. Este oare împuternicit organul de stat abilitat cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător să limiteze și să suspende dreptul de folosință și în cazurile prevăzute de alin.(2) din art.29 sau pentru situațiile descrise în aliniatul menționat dreptul limitare aparține altui organ de stat.	Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	prevederilor art. 29.
33	Art. 30	Articolul 30. Temeiul limitării, suspendării sau încetării dreptului de folosință a sectoarelor de subsol.	Textul articolului stabilește temeiurile în care organul de stat abilitat cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător trebuie să limiteze, suspende sau să înceteze dreptul de folosință, însă nu delimitează pentru care temei ce fel de modalitate de încetare a dreptului de folosință poate fi aplicat. Astfel, autorul proiectului lasă la discreția funcționarului să stabilească modul de încetare a dreptului de folosință fără a stabili un criteriu de apreciere a gravității faptului.	Coruptibilitate Confundarea / dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Revizuirea prevederilor art. 30.
34	Art.30 alin.(1) lit.g)	g) <u>încălcări considerabile</u> a clauzelor contractului la folosirea sectorului de subsol, inclusiv a nerespectării măsurilor de folosire rațională și protecție a sectorului de subsol atribuit în folosință.	Expresia „încălcări considerabile” trezește anumite obiecții, deoarece autorul nu specifică care anume sunt încălcările considerabile sau cel puțin care ar fi criteriile de apreciere a acestora.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	A specifica care anume sunt încălcările considerabile sau cel puțin care ar fi criteriile de apreciere a acestora.
35	Art.30 alin.(1) lit.i)	i) nefolosirii acestuia conform destinației de către beneficiarul sectorului de subsol <u>fără motive întemeiate</u> pe parcursul a doi ani	Expresia „fără motive întemeiate” trezește anumite obiecții, deoarece autorul nu specifică care anume sunt motivele neîntemeiate sau cele întemeiate sau cel puțin care ar fi criteriile de apreciere a acestora.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	A specifica care anume sunt motivele neîntemeiate sau cele întemeiate sau cel puțin care ar fi criteriile de apreciere a acestora.
36	Art.30 alin. (2)	(2) Dacă beneficiarul subsolului nu este de acord cu hotărârea privind limitarea, suspendarea sau încetarea dreptului de folosință a sectorului de subsol, acesta este în drept să conteste legalitatea hotărârii în instanțele judecătorești	Cu toate că la prima vedere se pare că autorul a stabilit careva proceduri de contestare a deciziilor organului de stat abilitat cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător, aceasta de fapt nu există. Articolul nu prevede o procedură concretă (contencios, administrativă) de contestare a deciziilor organului de stat abilitat cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător, termene de contestare etc.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților public	Stabilirea unei procedurii clare de contestare a deciziilor.
37	Art.31 alin.(1)	(1) <u>Renunțarea</u> la dreptul de folosire a sectoarelor de subsol, în cazurile prevăzute în articolul 30 alineatul (1) literele a) și b) din prezentul cod, trebuie să fie declarată de către beneficiarul subsolului în scris organului care a încheiat contractul nu mai târziu de 6 luni pînă la încetarea folosirii subsolului.	Titlul art.31 se întitulează „Modul de încetarea dreptului de folosință” însă în aliniatul 1 al articolului menționat autorul proiectului stabilește procedura de renunțare a beneficiarului la dreptul de folosință. Totodată, acest drept de renunțare este acordat doar beneficiarului ceea ce considerăm că nu este corect deoarece toate părțile participante la un raport juridic trebuie să fie pe poziții de egalitate. Astfel, trebuie de prevăzut că și statul poate renunța la contract (desigur în situații întemeiate).	Coruptibilitate Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Revizuirea art. 31 alin.(1) și excluderea noțiunii de „renunțare” cu înlocuirea noțiunii de „încetare” precum și de prevăzut și dreptul statului și nu numai a beneficiarului de a renunța la contract. În acest sens se poate folosi formularea „Încetarea dreptului de folosire asupra sectoarelor de subsol din inițiativa beneficiarului sau a statului se face ...”

			Trebuie de menționat că nici prevederile art. 29 și nici art. 30 nu stabilește ca temei de încetare a dreptului de folosință a subsolului renunțarea la acest drept.		
38	Art.33 lit.a)	a) încetarea dreptului de folosință asupra sectoarelor de subsol	Această prevedere încalcă dreptul la libera desfășurare a activității de întreprinzător deoarece nu poate fi condiționat dreptul de folosință a subsolului cu posibilitatea de obținere a licenței pentru desfășurarea activității. O persoană poate avea licență dar să nu desfășoare la moment acest gen de activitate. De asemenea titularul unei licențe poate fi beneficiar a mai multor sectoare de subsol.	Coruptibilitate Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Revizuirea prevederilor art. 33 lit.a)
39	Art.33 lit.c)	c) <u>nerespectarea repetată</u> a regulilor de comercializare cu ridicata a substanțelor minerale utile solide.	Expresia „nerespectarea repetată” trezește anumite obiecții, deoarece autorul nu specifică de câte ori se consideră nerespectare repetată a regulilor de comercializare, care este organul împuternicit cu stabilirea încălcărilor, în ce acte normative este prevăzută procedura de comercializare.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Revizuirea prevederilor art. 33 lit.c)
40	Art. 34 lit.f)	f) să solicite prelungirea termenului de folosire temporară a sectoarelor de subsol	Textul proiectului nu stabilește procedura de prelungire a dreptului de folosire a subsolului.	Coruptibilitate Lacune de drept	Stabilirea unei proceduri de prelungire a termenului de folosire.
41	Art.35 lit.g)	g) să prezinte la Fondul de stat de informații privind subsolul, <u>precum și în alte organe, conform competențelor acestora</u> , date veridice privind rezervele de substanțe minerale explorate, extrase și rămase în subsol, a componentelor conținute în ele (privind mișcarea rezervelor), privind folosirea subsolului în scopuri ce nu țin de extragerea substanțelor minerale utile	Nu este clar (nici textul proiectului nu prevede) la care alte organe de stat beneficiarul subsolului mai trebuie să prezinte informații, procedura de prezentare, termene care ar fi sancțiunea pentru neprezentarea informațiilor solicitate de către organele de stat.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Lipsa unor termene concrete Nedeterminarea AP responsabile/subiectului la care se referă prevederea	Stabilirea concretă care organe de stat mai au dreptul să solicite informații de la beneficiar, în ce termene trebuie să fie prezentată informația, procedura de prezentare.
42	Art.74 alin.(1)	(1) Persoanele fizice și juridice poartă răspundere <u>disciplinară, civilă, administrativă sau penală</u> , în conformitate cu legislația	Textul articolului stabilește temeiurile în care survine răspunderea disciplinară, civilă, administrativă sau penală, însă nu delimitează pentru care temei ce fel de răspundere poate fi aplicată. Astfel, autorul proiectului lasă la discreția funcționarului să stabilească modul de atragere la răspundere a persoanelor juridice sau fizice fără a stabili un criteriu de apreciere a gravității faptului.	Coruptibilitate Confundarea / dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Revizuirea prevederilor art. 74 alin. (1).

			Totodată, menționăm că potrivit doctrinei juridice în Republica Moldova sînt trei forme de răspundere: civilă, administrativă și penală. Numai Codul muncii prevede sancțiuni disciplinare dar nu răspundere disciplinară.		
43	Art.76	Litigiile ce țin de problemele folosirii subsolului se soluționează de către organele de stat de administrare a subsolului <u>în conformitate cu competența acestora</u> și de instanțele de judecată, <u>în modul stabilit de legislație.</u>	Nu este clar în care acte normative este stabilită competența organelor de stat de administrare a subsolului precum și care acte normative pot sta la baza soluționării litigiilor din domeniul folosirii subsolului.	Coruptibilitate Norme de trimitere Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	Revizuirea prevederilor art. 74 alin. (1).

Concluzii

Considerăm că proiectul necesită perfecționare în vederea respectării unității terminologice a reglementărilor invocate, a limbajului și stilului de exprimare, fiind formulate în ordine consecventă și succesiune logică.

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției